

Jan Angner
Alkärrsgatan 24
603 80 Norrköping
0768-465570
jan1@angner.se

2011-11-09

Insändare/debattartikel

Sandviks-fallet. Kan det hända i alla kommuner?

Knappast någon har väl undgått det avslöjande reportaget i "Uppdrag granskning" som sändes i SVT 2 nov och uppföljningen i SVT "Debatt" kvällen efter. Föräldrarna till två flickor hamnade i häkte i flera veckor och fick sina barn omhändertagna efter en tveksam anmälan av en närstående för, som det senare visade sig, bagateller. Men sexualpaniken i det moderna Sverige är stor. En sak är att socialtjänst och polis/åklagare självklart ska reagera på signaler om att barn far illa. Men det är anmärkningsvärt att varken socialtjänst, eller de två åklagarna, inte kan backa senare i processen då det klart visas att de haft fel. Än mindre be om ursäkt...

Vi som skaffat oss lite insyn i Socialtjänstens utredningsförmåga och rutiner är dock inte ett dugg förvånade. Docent Bo Edvardsson, som framträdde i "Debatt", har i årtal påtalat de fundamentala bristerna i socialtjänstutredningar utan att några förbättringar har noterats. Trots att socialtjänstutredningar ofta har avgörande betydelse för barn och föräldrar genomförs de på sätt som chockar de få som får insyn. Bristerna har olika orsaker:

- Utredandet ske i en sluten miljö där få har insyn.
- Socialsekreterarna som utreder har begränsad utbildning i utredningsmetodik: Strävan efter objektivitet, hur man undviker tyckande och fastlåsning i tidiga hypoteser, hur man låter alla komma till tals, att analys och bedömningar måste ha grund i utredningsmaterialet osv. Edvardsson berättade vid ett samtal på 90-talet att endast ett fåtal av socionomstudenterna tar 5p-kursen i utredningsmetodik.
- De utredningar som lämnar socialtjänsten är oftast utförda av en (1) person helt enligt eget huvud. Socialsekreteraren svarar själv för upplägg, vilka som ska höras och om vad.
- Utredningar "kommuniceras" med berörda, men det fina ordet innebär bara att de får läsa den färdiga rapporten. Att rätta fel och komplettera med väsentligheter som saknas, är det inte tal om.
- Ingen som helst organiserad granskning av utgående utredningar sker, exempelvis av annan, mera erfaren, tjänsteman eller chef. Man kan säga att normal kvalitetssäkring HELT saknas. Så sker inte i statsförvaltningen eller i seriösa företag som är måna om sitt rykte.

- Eftersom ingen granskning sker får den enskilde utredaren inte någon återmatning som kan förbättra färdigheten, dvs organisationen är inte lärande.
- Socialtjänsten består till 99% av kvinnor. Utredningarna blir därför enkönade.
- Socialstyrelsens handbok "Vårdnad, boende och umgänge" innehåller få råd och regler till hjälp för en utredare. Det mesta lämnas till utredaren.

Sammanfattningsvis kan man säga att de flesta utredningar som görs kommer fram till det resultatet som utredaren bestämt sig för initialt...

Det är relativt enkelt att förbättra utredningsförmågan, men då krävs en vilja till förändring. Socialtjänster uppvisar tyvärr ibland en självgodhet som hindrar en kritisk syn på den egna verksamheten. Man är så nöjd med att få arbeta insynsfritt. Även principdiskussioner är svåra att få till eftersom "allt är bra" och "vi arbetar för barns bästa".

Svaret på rubrikens fråga är alltså: JA, det som hände i Sandviken kan mycket väl inträffa även i någon annan av Sveriges kommuner!

Jan Angner
PappaBarn.se i Östergötland